

skal vise, at det ikke kan tilfidesættes, uden at al Orden, al Civilisation og alle Begreber om Eiendom gaae til Grunde. Begrebet om Forretningsførelse for Andre, negotiorum gestio, er saa dybt begrundet i Sagens Natur, at det aldeles ikke kan tilfidesættes, uden at hele Eiendomsbegrebet svinder hen og bliver til Nul. Man tillade mig i den Anledning at benytte et meget hjemligt Exempel. Sæt at en Mand, som beboer sin egen Gaard, en Morgenfund gaaer ud og siger til sin Tjener, hold mig mit Arbeidsværøelse varmt til jeg kommer hjem i Eftermiddag; Tjeneren vil holde sig Ordren efterrettelig, men der indtræffer et Hagelveir, som slaar endeel Ruder ud. Tjeneren lader dem indfætte, og Herren finder Bærelset varmt, naar han kommer hjem, men siger til Regningen for de indfættede Vinduesruder, hvad er dette, Du der har gjort, den Regning er meget for stor, jeg vil ikke betale den, Du maa betale den af Din egen Lomme. Tjeneren finder dette meget ubilligt, men de blive ikke enige, og Sagen kommer for Retten. Troer nu noget Menneſke, at man i dette Tilfælde vilde kunne berøve Tjeneren noget af hans Løn? Han har ikke gjort Andet, end hvad der er hans Herres Ordre, og hvad han efter Omstændighederne maaatte ansee for rigtig, altsaa bliver han frikendt; hans Løn er Frugten af hans Arbeide, det er hans Eiendom, den maa han, naar han ikke har forſeet sig, under alle Omstændigheder have Ret til. Naar en saadan Forretningsførelse for en Anden kunde bevirke, at Eieren, naar han ikke bevilgede Udgiften, uden videre kunde faae Erstatning af den, der havde gjort den, vilde deraf følge, at jo mere udstrakt Eiendommen var, desto mere havde Eieren det i sin Magt at berøve Andre deres lovlige Eiendom, men saavidt er dog Videnskaben kommen, især den oekonomiske, at den indrømmer, at det er det første Grundlag for Eiendomsbegrebet, at Enhver maa være berettiget til Frugten af sit eget Arbeide. Det Forhold gaaer igennem det Hele, at jo større Eiendommen bliver, desto mere vil Eieren være i det Tilfælde, at Mange maae gøre Noget for ham, og naar han da kunde lægge Haand paa dem og deres lovlige Eiendom, som arbeide for ham, saa bliver Eiendomsretten Middelet til at berøve Andre

deres Eiendom. Det skulde de Herrer, som sidde her ligeoverfor, betænke; thi det er deri det urigtige Princip ligger, som gaaer igennem Fæstelovgivningen; det er det, der virker skjult, idet Bonden ved denne Lovgivning, som den er, ikke kan Andet end blive udfat for at berøves noget af Frugten af sit Arbeide, som han burde have en Ret til. Naar da de Herrer antage dette Princip, som i den her foreliggende Sag er opstillet som Hovedpunkt, saa have de vanskeliggjort dem selv Veien til nogenſinde at komme til nogen Erstatning i hiint andet Forhold. Jeg maa dernæst spørge, hvad Hensigt der skulde være forbunden med, at Folkethinget havde en saa stærk Myndighed, et saadant Herredømme over Ministrene, som her forlanges. Den sidste ærede Taler har viist, at det aldeles ikke kunde tænkes, at man vilde kunne faae Ministre, idetmindste ikke saadanne, man burde have, naar Saadant var Tilfældet, men dette skal jeg lade staae hen. Men hvad vilde Følgen blive, hvis dette Udfast kunde blive til Lov, hvis en Lov udkom, der lod dette hele Forhold henstaae aldeles uklart? Følgen vilde blive, at ingen Minister turde vove en Udgift, som han dog i et eller andet Tilfælde maaatte gjøre, uden at han f. Ex. havde spurgt den ærede Formand for Finantsudvalget derom, thi naar han kunde faae ham og et Par andre, indflydelsesrige Medlemmer her i Thinget med sig, kunde han maaſkee temmelig sikkert gjøre Udgiften, men ellers risikerede han formeget. Hvad blev da Finantsudvalget? det blev en lille longelig Magt for sig selv i Staten, som sagde, at naar de og Ministrene vare enige, kunde Sagerne gjenføres; men hvad blev Ministrene? de bleve de Underordnede ligeover for Finantsudvalget, ikke alene i finantſtelle Sager, men ogsaa i alle andre Tilfælde, saa at de tilfødt egentlig slet ikke vilde turde røre sig i nogen Sag uden Finantsudvalgets og dets Formands Samtykke. Det er nu vistnok ikke Hensigten, at det skulde gaae saavidt, men nogen skjult Magt vil man dog have i denne Retning; man vil dog have det i sin Magt paa denne Maade at indvirke paa Ministrene igennem Finantsforvaltningen; det er dette og slet ikke Andet, der ligger paa Bunden af Forslaget, skjøndt